Козак – душа щира, звитяжна та правдива!

СІЧОВИК

Бог. Нація. Гетьманат.

Видання українського націоналістичного руху за Гетьманат №16. 1 листопада. 2014 р.

ДРУГЕ ДИХАННЯ РЕВОЛЮЦІЇ

Справжня революція ще тільки починається. І ми напередодні важливих виборів і важливих рішень.

Ми опинилися в страшній війні, серед зради, саботажу, терористичних атак та інформаційних диверсій.

Ми опинились перед неспроможністю частини контреліти відповідати на виклики революції у вигляді військової загрози втрати країною суверенітету та загрози економічно занепаду країни.

Ми опинилися у ситуації системного оформлення контрреволюції, яка відкрито намагається загальмувати революцію, зупинити революційні перетворення і знищити вже зроблені революційні досягнення. Зрозуміло що робити.

Пам'ятаю слова одного мого покійного колеги з Росії, який про недостатню ефективність емоційних переконань казав так: "Если в серце дверь закрыта, то стучаться надо в печень". Це означає, що потрібно дати контрреволюції в морду. Але ми стомилися...

Ми всі томлені революцією та війною! Я пам'ятаю подібну ситуацію. Вона настала на початку лютого 2014 р. Тоді здавалося, що нічого не відбувається. Що все марно. Що виграшу може не бути. Я пам'ятаю, як просто фізично відчув, як всіма нами оволодіває втома, зневіра, безнадійність і депресія. Нам тоді просто потрібно було вистояти, не зламатися, досягнути поставлених цілей. Сьогодні, особливо напередодні зими, я знову відчуваю нашу втому.

Ми втомилися від революції та війни. Від небажання наших лідерів активно проводити бажані реформи. Від небажання наших командувачів відвойовувати окуповані та сепаровані території. Від млявої війни на Сході України. Від пасивної і малозмістовної риторики деяких наших політичних партій.

Від російської дурнуватої пропаганди. Від нашої контрпропаганди, яка постійно спізнюється. Найбільше ми стомилися від того, що ніхто з лідерів так і не показав нам революційну перспективу. Що ніхто з лідерів так і не піднявся над поточною ситуацією, щоб розповісти про довгострокову стратегію. Про щось інше, ніж вступ України в Європу та розрив України стосунків з Росією. Про щось більш масштабніше, ніж Європа та Росія і більш важливіше для України. Про власну долю України у світі майбутнього. Про те, яким буде цей світ майбутнього.

Українська громада відчуває, що зміни в країні назріли, що реформи невідворотні, що відвоювання суверенітету пов'язано ще з багатьма людськими втратами. Але наша контреліта боїться. Боїться втратити свій бізнес. Боїться втратити свою владу. Боїться за своє життя.

Оцей їх страх і є причиною нашою втоми і нашої рішучості. Бо ми стомилися боятися і ми більше не хочемо боятися. А найбільше ми стомилися від тих, хто боїться. Тоді, на початку лютого 2014 р., нам справді потрібно

було вистояти, наполягти на своєму. Нам потрібна була хороша українська затятість.

Сьогодні, коли процес революції у розпалі, нам потрібна вірність ідеалам революції. Нам потрібна вірність тим, хто вже помер за революцію, хто вже помер на фронтах контрреволюційної війни проти путінського режиму в боротьбі за незалежність та цілісність України.

Отже сьогодні нам потрібна рішучість у боротьбі з контрреволюцією та витримка перед провокаціями контрреволюціонерів. Нам потрібна мудрість бачити перспективу та наполегливість у сяганні глибини перетворень. Не збитися на другорядні речі. Не купитися на обіцянки швидких та поверхових змін. Нам потрібно ґрунтовно підготуватись і здійснити масштабні перетворення. Вагомі, складні, неочевидні, але потрібні.

Якщо ми хочемо перемоги революції, тоді нам потрібно не боятися фундаментальних змін. Якщо ми хочемо перемоги у війні, то нам потрібно добре підготуватися і не боятися воювати за власний суверенітет.

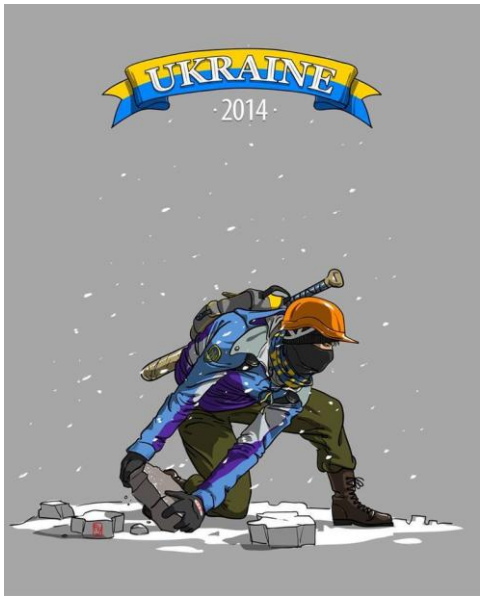

А найголовніше нам потрібно не боятися власної втоми, бо після декількох місяців революційної роботи в ситуації саботажу і контрреволюції ми вперше наближаємося до можливості отримати революційний Парламент і відтак надати революції другого дихання.

Наша революція давно вийшла за межі України.

По-перше, наша революція призвела до зміни балансу сил в Європі. Власна орієнтація України на Європу серйозно змінила розклад сил на континенті Євразія і відтак змінила рівновагу сил у світі, яка існувала непорушно з 1945 р.

По-друге, саме українська революція зрештою призвела до об'єднання світу, створивши передумови для його мобілізації, які не вдавалося створити протягом всієї світової кризи з 2008 р. Контрреволюційна реакція путінського режиму на нашу революцію призвела до російсько-української війни та руйнування світового порядку. А наш військовий спротив цій контрреволюції призвів до солідарності цілого світу у боротьбі проти путінського режиму. Такої солідарної єдності та одностайності в світі не було вже давно.

По-третє, фактично українська революція заклала передумови світової революції, яка має зачепити ООН, МВФ, ОБСЄ, НАТО та міжнародний порядок у цілому.

По-четверте, саме Україна почала невідворотну за своїми наслідками роботу по розробціосновних ідей та практик цього нового світового порядку.

По-п'яте Україна почала переформовувати традиційну унітарну ідентичність, яка базувалася на нероздільній єдності держави-нації-території.

По-шосте, Україна прийняла виклик гібридної війни Росії і почала війну на знищення путінського режиму.

По-сьоме, Україна зустрілася з безпрецедентним тиском, з одного боку, США, які бажають руйнування реваншистського проекту Росії, з іншого боку, Європи, яка бажає зберегти домінування Росії на пострадянському просторі і готова до компромісів з Росією, а ще з одного боку, власного олігархічного консенсусу, поки що очолюваного українським Президентом, який задля збереження власних статків готовий обміняти зрадницький мир на територіальну цілісність країни.

Саме в такій ситуації в жовтні 2014 р. відбуваються парламентські вибори.

Новий Парламент (Верховна Рада VIII-го скликання) або буде змушений стати локомотивом революції і джерелом боротьби з контрреволюцією, або буде зруйнований Третім Майданом.

Третій Майдан так само змушений буде змести і нинішнього Президента України, якщо він буде нездатним до радикальних реформ та відвоювання суверенітету України.

Друге дихання революції має бути у вигляді нового Парламенту і більш діяльного Президента.

Піти на вибори і проголосувати за революційні партії це означає дати друге дихання революції, це означає дати другий шанс Україні, це означає дати ще один шанс світу, який стоїть на боці України.

Тому напередодні парламентських виборів наш вибір простий – або друге дихання революції, або Третій Майдан.

© Сергій ДАЦЮК

«ПІДСТАВИ УКРАЇНСЬКОГО ІМПЕРІАЛІЗМУ»

Багато наших читачів завжди задають собі і нам, в першу чергу питання, чи не є теорія державного ладу Гетьманату ідентична монархії, адже за часів гетьмана Павла Скоропадського у 1918 р. Українська Держава мала схожі функції. Аби зрозуміти, чи не є Гетьманат монархією пропонуємо поринути у світ майбутньої Української Імперії і зрозуміти суть монархічного ладу!

Що таке імперія? – Існують різні визначення того, що таке імперія. Найбільш давнім і традиційним з них є визначення імперії як універсальної держави, що охоплює всі цивілізовані народи. В традиційному суспільстві поняття "цивілізований" фактично співпадало з поняттям "представник певної сакральної традиції". Скажімо Священна Римська імперія доби середньовіччя претендувала на роль універсальної держави всіх християн. Імперії традиційного світу уявлялись їх підданими як осередок порядку серед хаосу. Народи та культури, що знаходились за межами імперського кордону уявлялись як варварські та потенційно небезпечні.

В своєму практичному втіленні традиційні імперії охоплювали культурно, расово та релігійно споріднені народи. Але універсалізм, що лежав в основі імперської ідеї нерідко підштовхував їх до експансії за межі свого природного етнокультурного ареалу. Це призводило або інфільтрації імперського простору чужим етнокультурним елементом, який не піддавався органічній інтеграції, що призводило або до кризи і загибелі імперського організму або до перетворення імперії в імперію колоніального типу. Імперії колоніального типу, на відміну від першого типу імперії характеризуються жорстким пануванням одних народів над іншими. Співіснування в межах імперського організму народів, що знаходяться на різних щабелях культурного розвитку неминуче призводить до встановлення жорсткої міжетнічної ієрархії. Як тільки ця ієрархія починає розмиватись розпочинаються процеси неорганічної асиміляції, які неминуче призводять до кризи та загибелі імперського організму.

Своєрідним різновидом імперії є т.зв. "імперська федерація" запропонована сучасним філософом та дослідником Гійомом Фаєм. По суті мова йде про імперію традиційного типу, але позбавлену такої своєї риси як універсальність.

Гійом Фай пропонує імперію, як об'єднання етнічно та культурно споріднених народів під владою вищого суверенітету. Таким чином імперія виступає як інструмент захисту етнічної самобутності народів що до неї входять. Етнічність та субетнічність перетворюється в фундамент імперської єдності. Вищий суверенітет проводить політику в загальних інтересах, але при цьому сприяє збереженню етнічних та субетнічних відмінностей у межах імперії.

Надзвичайно схожим з проектом імперської федерації Г. Фая є Другий німецький райх — своєрідна "національна імперія". Хоча Другий рейх і декларувався як об'єднання етнічної німецької нації, але фактично він об'єднав у собі різноманітні субетнічні групи, державні утворення та навіть релігії. Ніяких спроб уніфікації в середині рейху (не рахуючи періоду т.зв. "культуркампф") не було. Субетнічні та культурні відмінності між німецькими землями зберігались в повній мірі. Державні утворення зберігали широку автономію (до власної валюти та збройних формувань). Водночас вища суверенна влада персоніфікована в особі германського імператора надійно контролювала питання що відносились до сфери загальнонімецьких інтересів.

«Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і простору Української Держави, навіть шляхом поневолення чужинців!» – десята точка Декалогу Українського Націоналіста.

РУХ ЗА ГЕТЬМАНАТ

Імперіалізм є явищем історично неминучим і вічним. У цій частині ми б хотіли розглянути ту нішу, яку займає імперіалізм в ідеології українського націоналізму. Найголовніше розглянемо класиків українського націоналізму та документи організованого українського націоналізму.

Найперше має цікавити позиція організованого українського націоналізму, тому що саме в організованих рухах виявляється повноцінність тої чи іншої ідеї.

Метром українського націоналізму 1920-30 рр. безумовно був Дмитро Донцов. Нам можуть закинути, що він не мав членства ні в УВО, ні в ОУН. Проте Донцов був деякий час зв'язаний із УВО через Українську Партію Національної Роботи (Революції), яку він фактично очолював і яка була утворена за ініціативи УВО. Пресовим органом у партії була газета "Заграва". Нажаль партія не мала майбутнього, проте ідеологічна робота Донцова мала великий вплив на український націоналістичний рух і особливо молодь.

Донцов писав: «*...в боротьбі за розріст і перевагу розрізняємо експансію як ціль, боротьбу – як засіб щоби організм міг жити, множитися, могутніти і втримувати конкуренцію з другими "спеціес", конечним услів'ям для того є експансія... Стремління заволодіти чужими землями, властиве всім родам організмів.*

Експансія – не тільки самоутвердження власної волі, але й заперечення її в інших... Ся агресія, експансія, втручання в "сферу існування" інших, яка є підставою волі влади – має своєю конечною передумовою боротьбу. Кожне з них лише те посідає, що видерло другому... Громада, що відкидає завоювання, знаходиться в стані упадку. Зміцнювати волю нації до життя, до влади, до експансії, означив я як першу підставу націоналізму...

Перемога сильніших і здібніших – в інтересі поступу, се є один аспект боротьби за існування, другий – усунення слабших, і се також не може обійтися без насильства, сього великого чинника в історії. Природа не знає гуманності і справедливості. Без насильства і без залізної безоглядності нічого не створено в історії. Насильство – се одинокий засіб, яким розпоряджують нації, схудобілі через гуманітаризм, прагнути величності своєї країни, се значить прагнути нещастя своїм сусідам...

Імперіалізм — це не тільки здирство, а й одночасно виконання громадських справ у громадських інтересах націями, покликаними і управленими до того... Є вищі і менш варті народи, ті, що вміють правити іншими (і собою), і народи, що цього не вміють... Право сильних рас організувати людей і народи для зміцнення існуючої культури і цивілізації...».

Донцов на рівні світогляду пояснив нерозривність націоналізму і імперіалізму. Останній є невід'ємною частиною першого. Він розглядав імперіалізм як логічну органічну частину світоглядно-ідеологічних принципів будь-якого націоналізму будь-якої нації виходячи із елементарних природних протиборств народів і рас, пророчо цим розбиваючи майбутні стереотипи, що національний імперіалізм, нібито, знищує расову самобутність Нації, що само по собі є нісенітницею.

Націоналізм на рівні світогляду, а не лише політичної ідеології розглядає саме існування всього живого як постійну боротьбу у різних площинах простору та часу. Якщо існує життя – існує боротьба. Припинення боротьби є смерть, хоч після якої деякі клітини можуть жити ще довго...

Союз Української Націоналістичної Молоді, що увійшов у склад ОУН мав у складі свого керівного органу Степана Ленкавського – автора Декалогу, що розпочинається словами «*Здобудеш Українську Державу або згинеш у боротьбі за неї!*», а закінчується «*Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і простору Української Держави, навіть шляхом поневолення чужинців!*». Це дає нам на метафізичному рівні зрозуміти, що у повній мірі політика імперіалізму може здійснюватися при здобутті власної держави і одночасно імперіалізм відкидати неможливо "залишаючи на потім", а завжди розуміти, що це точка невід'ємна. Українська Держава – це плацдарм для розширення Української Нації у всіх її проявах. Крім того, десятий пункт дає яскраво зрозуміти, що український імперіалізм не обмежиться розширенням територій, а матиме ширший функціональний ряд.

Інша організація – Легія Українських Націоналістів, що згодом теж формувала ОУН мала серед своїх керівників ще одного ідеолога організованого українського націоналізму – Миколу Сціборського. Автор одного із головних і фундаментальних творів "Націократія" писав: «*На що ж вказують ці закони, в стислих питаннях нації? Насамперед на те, що кожна нація безнастанно побільшує свої духовні та фізичні сили, перебуваючи в стані невпинного зростання. Коли ці вияви не*

проявляються, то це є доказом, що дана нація вже перебуває на шляхах упадку та деградації.

Відповідно до цього зростання, перед кожною нацією стає завдання здобуття тих загальних засобів, що для свого насичення й скріплення вимагає її організм. До певного часу ці середники здобуваються інтенсивним використанням внутрішніх ресурсів, але врешті приходить пора, коли вони стають невистачаючими. Тут проявляється своєманітний закон усякої інтенсифікації коли в певному моменті пропорція вложених зусиль не дай вже відповідного еквіваленту, бо останній все зменшується. Тоді перед нацією стає питання: або самій спиняти свій розвиток, або шукати зовнішніх, екстензивних, середників виладовання своєї розгонової енергії. Ніяка здорова нація не піде на самообмеження; вона шукає поширення назовні, і тут на своїх шляхах стрічає інші нації, штовхані однаковими, але суперечними їй, завданнями та інтересами. Так твориться явище, що його називаємо імперіалізмом.

Національно-державницький імперіалізм – це неминучий прояв історії. Він постійно ділає, без огляду на внутрішні політичні устрої державних націй, що змагаються між собою за протилежні інтереси.

Демократично-пацифістичні й соціалістичні теорії, що пояснюють імперіалізм недостачею "розуму" в людей, діянням "стихій руїни", або впливами "націоналістичної буржуазії" – не витримують ніякої критики. Бо імперіалізм, беручи його в широкому розумінні постійних суперечностей інтересів і боротьби за їх здійснення, позначає всі без виїмку історичні періоди існування людства.

Життя має свої закони – зовсім протилежні туподумним міщансько-обивательським світоглядом. Їх теорії, що зводять спокій до рівня ідеалу й добачують у ньому єдину можливість "поступу", кваліфікуючи кожне змагання за регрес і вияв "руїнницьких сил" – в найменшій мірі не відповідають правді життя та його твердій філософії...».

Микола Сціборський дивився як у воду. Ідея вічного миру, закінчення боротьби між народами, у тому числі воєн, інтернаціоналізм є утопією, що знищує народи і все людство. Демократія дає широкий вибір способу загибелі Нації, а націократія примушує її жити вічно. І не просто жити, а й зростати як кількісно, так і якісно.

Також Сціборський зауважив, що імперіалізм це зростання не лише фізичних, але і духовних сил Нації. Так чи інакше всі (або принаймні більшість) визначні класики українського націоналізму, що писали про імперіалізм Нації давали зрозуміти, що він не виходить за рамки ідеалізму. І взагалі, що може бути матеріалістичного у бажанні народного організму зростати?

Ми вже згадували, що імперіалізм для класиків українського організованого націоналізму не був обмежений територіальним імперіалізмом, а мав багато проявів і площин діяльності. Але в той же час слід нагадати, що військово-експансійна потуга була однією із найважливіших сфер політики українського націоналізму. Зокрема, Михайло Колодзінський, котрий був чудовим військовим та загинув при обороні Карпатської України написав "Українська воєнна доктрина". Нажаль він встиг написати лише першу частину, більше історичну, проте і в ній проглядалися яскраво виражені імперіалістичні погляди: «*Воєнна доктрина українських націоналістів мусить з'ясувати характер нашої війни в найширших розмірах, яких тільки вимагають політичні відносини й наше географічне положення.*

Коли політика українського націоналізму змагає оперти східні кордони України на Волзі й поширити свій вплив у центральну Азію , то воєнна доктрина українських націоналістів не може брати під увагу тільки етнографічні українські землі, бо в цьому випадку буде розріз між політичними замірами і воєнною потенцією. Я зумисне називаю "воєнна доктрина українських націоналістів", щоб зазначити, що в Україні не може бути нічого ненаціоналістичного. Така доктрина дасть тверді моральні й політичні підстави для української армії...».

(Далі буде...)

© Едуард ЮРЧЕНКО та Сергій ЛИС

«ПРО ЩЕ ОДИН ГЕРОЇЗМ»

Ви стоїте в центрі великого міста. Перед вами височіють кількаповерхові камінні бльоки, пересуваються прохожі, дзвонять трамваї, під ногами гладенький асфальт, а ще десь дальше, в глибині – канали, водопроводи, Ви бачите велич нашої цивілізації. Чи поставив хто з нас тоді питання: хто творець цього всього, чим захоплюється ваше око? Відповідь, здається, може бути тільки одна: Праця міліонів невідомих через сотки років творила велич (вона щойно для нас велична) нашої культури.

Або ще такий факт: ви з приємністю стверджуєте сьогодні, що український рух за неповних сто років зробив величезні поступи: в нас є це, в нас є друге, ми можемо вже дечим похвалитися, а того всього недавно ще не було. Чи багато з нас може відповісти: коли, хто, де і в який спосіб творив ці вартості? Ви назвете одне-два прізвища, ви наведете один-два факти і тим кожний з нас мусить вдоволитися. На сторінки історії входять лише найзначніші імена і найзамітніші факти – тисячі імен, міліони фактів щоденного життя, міліони доказів праці, змагання зусилля остають поза сторінками історії. Вони як складові частинки ввійшли в ці більші факти, що їх око історика може намітити – самі стали непомітними.

Гарним є звичай, що в день великих національних свят народи руками своїми найвищих представників складають вінки на гробі незнаного вояка. Ми в день Свята Героїв складаємо вінки на могилах, висипаних в їх честь. В цей спосіб вшановуємо пам'ять тих, що своєю жертвою крови, самі часто невідомі, причинилися до великої побіди. Жертва крови, як форма найвищого героїзму, здобула належне для себе місце.

Але поза героїзмом крови є ще один героїзм – ГЕРОЇЗМ ЩОДЕННОЇ СІРОЇ ПРАЦІ, героїзм тих, що нікому незнані, в першім випадку творили велич культури, в другім – індивідуальними, непомітними успіхами дали великі результати нашого відродження. Про порівнування цих двох героїзмів говорити важко. В тому випадку це величини неспівмірні. Можна, проте, говорити про їхнє взаємне доповнювання, а в нас треба говорити спеціяльно про їх правильне розуміння.

Як багато одиниць з-поміж української молоді вміє заявляти, що як надійде слушний мент, то вони щойно тоді покажуть свій патріотизм. Цей слушний момент розуміють тільки як збройну боротьбу. Лиш зложити в жертві життя – для них героїзм. Війна, збройна боротьба не є явищем відірваним. У сформулованні Клявзевіца «*війна – це тільки дальше продовження політики іншими засобами*».

Ще до війни мусить бути створений стан, який вможливлював би її ведення та зумовлював би її вислід. Ще до війни цілий нарід мусить здобутися на це велике зусилля: війну приготувати так, щоб її виграти. Якщо будуть падати жертви в війні, то вони вже не будуть даремні.

Для боротьби, в формі великого довготриваючого плянового зусилля в нас ще є дуже мало зрозуміння.

Що таке зусилля. Це невидна щоденна сіра праця кожного з нас на всяких ділянках життя. Кожний крок, кожний почин в цій

праці мусить бути пронизаний однією думкою: створити якнайкращі передумови для тієї фази боротьби, що вимагатиме вже жертви крови. Потрібне тут величезне напруження сил, потрібно багато самозаперечення.

Ви можете працювати десь далеко, в глухій закутині, ви можете знайтися в середовищі, де треба буде все починати від початку, ви будете почуватися осамітнілими, ви не будете бачити виразно цілі перед собою – все це, про що була мова вище, – буде вам її прислоняти. Ви можете знайтися серед людей, що заняті своїми шкурними справами, не виявлять жодного зрозуміння для вашої роботи. Якщо ж все таки у вас живіщою понад усе буде думка, що від вашого відтинка залежить доля цілості – ви видержите. Таких людей, що видержують на стійці, маємо на думці, якщо говоримо про героїв сірої щоденної праці. Вони видержують не в оборонному становищі – вони видержують в наступі.

Наше національне життя вже досить зрізничковане. Кожний може знайти відповідне для себе місце для праці. Хто викручується від неї, мовляв: «*піду тоді, коли буде треба і буде пора*» – він тільки зручно маскує своє лінивство. Патріотизм мусить проявлятися не тільки в охоті зложити життя в жертві за національні ідеали, але й в охоті щоденною тяжкою працею здобути щораз нові позиції, творити щораз нові вартости. В історії нічого не приходить задармо. Ніякі вартості ані моральні, ані матеріяльні не спадають з неба, але є результатом послідовної, тяжкої, щоденної роботи. Вони лежать в прямім відношенні до вложених зусиль протягом якогось часу. Коли б українське відродження не було результатом праці відносно тільки дуже малої частини української нації протягом неповних сто років, але працею багатьох міліонів мобілізованих робітників, пляново розставлених на різних відтинках, працею кожного дня, хоч би тільки протягом того самого часу, – наша державність сьогодні була б дійсністю.

Історія не складається тільки з великих подій і великих людей. Вони надають їй засадничий тон. Поява й великих людей і надій заіснування великих подій є зумовлені безупинним, послідовним, щоденним здобуванням щораз нових вартостей міліонами незнаних робітників – героїв, захоплених одною думкою, одним змаганням.

Дійсність українського націоналізму наростає не тільки через великі потягнення верхів, не тільки здобутки осягається жертвою життя деяких друзів – але також впертою, послідовною журавлиною працею міліонів українців. Чим більш інтенсивна буде ця праця, чим більше напруження сил, чим краще використання найменшої хвилини – тим більше величня буде ця дійсність.

Історія з признанням запише тільки наш ВЕЛИКИЙ ЗБІРНИЙ УСПІХ!

Юнацтво, плекаючи культ героїзму того рода, в творенні якнайкращих передумов для цієї фази боротьби, що вимагатиме вже жертви крови – мусить іти попереду.

Ось чому наш, бандерівський, революційний рух ні з фашизмом, ні з гітлеризмом не має нічого спільного. По своїй найглибшій суті наш рух – народний національно і соціяльно-визвольний рух. Нам чужий усякий шовінізм, ми ненавидимо і поборюємо всякий імперіялізм, ми проти всякої диктатури і тоталітаризму, ми за знищення всякої експлуатації людини людиною, за побудову справді безклясового суспільства.

© Петро ФЕДУН

«ХОТИНСЬКА ВІЙНА»

Щоразу дивуємось, наскільки мало знаємо про значимі події в історії України – а коли і знаємо, то не в змозі осягнути їх місце на регіональному та глобальному рівні. Можливо, це від відокремленого вивчення вітчизняної та світової історії, в давнину тут нібито була відстала периферія, де нічого не відбувається.

Тим часом у козацьку добу на наших теренах вирували події світового значення, пов'язані з протистоянням могутній Османській імперії – гегемону, з якимм досить довго не могла впоратись половина Європи. Наближається 400-та річниця з дня Хотинської битви – найвищого досягнення козацько-польського союзу, що зламав хід невдалої війни.

На початку XVII ст. османи залишались загрозою для всього європейського світу – з ними боролись іспанські та австрійські Габсбурґи, Венеція та німецькі князі, навіть московські царі. Ще в 1683 р. мусульманські армії стояли під Віднем. Проте, ще в 1621 р. Річ Посполита зіткнулась з гігантською загрозою – не в останню чергу викликаною занепокоєнням Стамбулу, що відчув відсіч у козацьких степах і на Чорному морі – українці визволяли невільників, штурмуючи Сіноп, Трапезунд і навіть столицю імперії. Посли з Відня і Венеції визнавали їх передовими захисниками християнської віри. Однак на той час поляки конфліктували з українцями, підтримуючи ворожу народові релігійн унію – тому вирішили обійтись без "степових розбишак". Результат плачевний – під Цецорою 1620 р. поліг цвіт королівства, а гетьман Жолкєвський втратив голову в буквальному сенсі.

Далі король Сігізмунд звертається до Петра Конашевича Сагайдачного – гетьмана низового козацтва – і обіцяє як компроміс у релігійній політиці, так і економічні пільги козацтву, приборкання магнатерії. Врешті Сагайдачний приєднується до коронних військ, зіткнувшись з турками під Хотином.

У славетній битві козаки продемонстрували ефективність стратегії та велику хоробрість. За різними оцінками, з османського боку зібралась 120-150 тис. армада турків та татар, що очолювалась самим султаном Османом II.

З боку Польщі зібралось близько 40-80 тис. військо, половину якого складала козацька армія, що доєдналась до поляків. Битва тривала більше місяця – з 1 вреесня до 2 жовтня. Козацько-польські війська під началом гетьманів Ходкевича та Сагайдачного організували укріплений табір. На місце головнокомандуючого після смерті Ходкевича 24 вересня стає гетьман Любомирський.

Битва де-факто складалась з ряду укріплених штурмів їхніх позицій – турки провели шість невдалих спроб. Під час першої атаки Осман вивів у поле 100 тис. армію, атакувавши передовсім позиції, зайняті козаками – однак останні не лише відбили настиск яничар, а й ввірвались у ворожий табір, забравши всю артилерію. В результаті султанові довелось змінити розорені позиції.

Основний натиск ішов на козаків, що з вмілістю та мужністю відбивали набагато чисельнішого супротивника. Врешті турецькі втрати стали дуже значними – близько половини складу. Наростають негативні настрої у турецькому війську, підкріплені чутками про напад дніпровських чайок на Стамбул. Тому Осман пішов на укладення миру, що зруйнував плани підкорення Польщі та всієї Центрально-Східної Європи.

Сам Сагайдачний помер від ран у Києві, і далі у Варшаві забули про обіцяні поступки. Однак справа була зроблена – вперше в регіоні турецький натиск одержав відкоша, і протистояння цивілізацій пішло за новим сценарієм. В 1622 р. Османа вбивають його ж яничари, починається період внутрішньої нестабільності в імперії, через що натиск іновірців було припинено – цю подію вітали європейські правителі, а Папа Римський установив 10 жовтня щорічну пам'ять мужності християнських лицарів.

Зараз про ці події і в Європі не надто почуєш – це ж ображає трудивих мігрантів. Європа, ніби засліплена лібералізмом, не бачить стрімкого поширення ісламу! Однак люди, яким небайдужі справжні європейські, християнські цінності – не бажають з цим миритись, і бачать в подіях XVII ст. приклад. Для України, що виступала спільним фронтом з усією Європою, слід відроджувати пам'ять про славетні сторінки і цінувати подвиг.

© Юрій ОЛІЙНИК

«МЕТОДИ НОВОЇ ІНКВІЗИЦІЇ»

Видається, що сучасне суспільство лише на початку співає хвалу плюралізмові аби наприкінці просто змусити його зникнути. Крім того, бачимо, що деякі ліві, які ще вчора протиставлялися буржуазному суспільству і критикували його моральний порядок, ідуть сьогодні в перших лавах поборників політичного реформізму і морального конформізму, а їхні гасла стали вже такими загальними фразами, що не пасують ні до чого.

Це дивний феномен, що мав би насторожувати відносно обраного шляху. Потрібна була мужність, щоби критикувати у ПАР в часи апартеїду расову сегрегацію, чи у Франції перед Другою світовою війною виступати проти колоніалізму, а під час окупації боротися з гітлеризмом зі зброєю в руках. Але у чому полягає ця мужність сьогодні?

У 1997 р. борець з нацизмом ризикує хіба власною сміхотворністю. Бо гасла, які вчора могли означати для їх авторів тюрму або смерть, сьогодні стали заклинаннями, продуцентами чистої совісті і рівночасно – вхідними квитками у світ медіа і видавництв. Подібна мужність, з огляду на ідеї, які вже тому є вираженням духу часу, що їх можна висловлювати без ризику, не викликає жодного захоплення.

Цензура була в усі часи, і схильність до нетерпимості є складовою людського духу. В минулому завжди існували домінуючі ідеології: усі уряди дозволяли собі різною мірою уніфіковувати суспільство і душити нон-конформістську думку. Сьогоднішнє повернення цензури вражає саме тому, що воно здійснюється у суспільстві, яке робить вигляд, що воно визнає і гарантує свободу слова. Стаття ІІ-ї Декларації прав людини проголошує вільний обмін думками найціннішим людським правом. Французький закон про свободу преси від 29 липня 1881 р. проголосив у своїй першій статті: «*Друк і книготоргівля є вільними!*». Але це більше не так.

В той час як у більшості звільнених від радянської влади країн Сходу можна висловлюватися цілком вільно, в той час як у США “First Amendment” американської конституції дозволяє свободу висловлення всіх думок, нинішня Франція, напевно разом із Німеччиною, є тією країною Західного світу, у якій свобода висловлення думки фактично найсерйозніше обмежена.

«*Жодної свободи для ворогів свободи!*» – ця стара пісенька завжди викликала запитання – що таке свобода, і передусім, хто здатен (хто уповноважений) визначати ворогів свободи.

Коли у XIX ст. революційні соціалісти таврували соціальну експлуатацію, – їх притягали до суду за “розпалювання ненависті”. Сьогодні це роблять з тими, хто не поділяє ідеології прав людини. Якщо вірити деяким людям, свобода слова обмежується толерантними висловлюваннями.

Але насправді якраз тут вона лише починається; принаймні, завжди так визначали свободу ті, хто боровся за її торжество. Свобода слова не мала б ніякого значення, якби нею могли користуватися поширювачі лише таких думок, які кожен визнав би за правильні і розумні. Бо вона – перша передумова вільного розвитку ідей, і, разом з тим, – існування демократичної дискусії.

Свобода слова навпаки, лише тоді має сенс, коли найшокуючі і найобурливіші, найнеправильніші чи найабсурдніші думки можуть бути вільно висловлені. З однієї простої причини – коли б це було не так – не було б необхідності оголошувати її принципи.

Насправді свобода слова неподільна, і вона зникає, коли на неї накладають певні рамки. Насправді цензура неприйнятна, хоч яких би мотивів вона не мала, ким би не були жертви свободи і з якою б метою вона не здійснювалась. Не можна інтелектуально виправдовувати жодної цензури, та й, зрештою, жодна цензура не є дієвою.

Сьогодні тих, хто засуджує цензуру, звинувачують у тому, що вони – спільники цензурованих. Таке шантажистське звинувачення – також нетолерантне. Серед ідей, які підлягають сьогодні забороні, є звичайно і абсурдні або гідні осуду.

(Драма, – та навіть цього не можна більше сказати, без остраху вити з вовками!).

Але якщо існують гідні осуду думки, то ще більше гідні осуду закони, які прагнуть їх заборонити. Мова йде не так про те, щоб захищати цензурованих, як про те, щоб нападати на саму цензуру.

Зникли маккартизм і радянська система, але спадкоємці Жданова і Маккарті залишились. Це в часи Сталіна і Маккарті донощики часто були змушені доносити, щоб зберегти роботу і життя. Сьогодні ми бачимо донощиків, що роблять свою справу без того, їх хтось примушував. Те, що такими діями вони уподібнюються до сенатора Маккарті, жодним чином їх не бентежить. Вони цілком зайняті складанням чорних списків і (приклеюванням) наліпок, висловленням бойкоту та прокльонами услід. Вони обурюються з приводу доносів, жертвами яких в часи окупації Франції стали євреї, а тим часом, у свою чергу доносять на тих, хто не поділяє пануючої ідеології, тобто поводяться так само. Це відбувається в атмосфері, яку Корнеліус Касторіадіс дуже влучно охарактеризував як "підйом посередності", під чудовим моральним приводом.

У суспільстві загального контролю, в якому ми живемо, і яке вже розпоряджається такими засобами контролю громадського і приватного життя, яких не мали навіть тоталітарні режими, всі приводи достатньо добрі, щоб відтісняти на край, виключати, маргіналізувати.

Я назву глибші мотиви цієї нетолеранції: нечисте сумління переступника, зростаюче безкультур'я тих, хто вже не здатен дискутувати і звертається до наклепу замість аргументу.

Далі – страх Нового Класу, давно вже вибрані члени якого – і зовсім не через їхні фактичні здібності, а лише завдяки їхньому вмінню змусити вибрати себе без жодних об'єктивних рекомендацій, – відірвані від народу і перебувають в постійному страху втратити свої посади і привілеї.

Я назву також цілі цензури: вона покликана придушувати усі духовні течії, що позбавлені уже права на висловлення, визначати офірних цапів, коли потрібно уникнути відповідальності за свої твердження, відволікати увагу від деформацій у нинішній системі, загнуздувати громадську думку та, як наслідок, приймати публічне зречення від усіх лихих думок, як передумову для медійного і суспільного визнання.

Ця система цензури існуватиме далі, доки існуватиме такий стан справ. Я гадаю, – вона завалится сама собою, внаслідок власного руху. Прийде день, коли, як це помітно вже сьогодні, донощикам не залишиться нічого, як доносити одним на одних. А ми, ми все ще будемо.

Сьогодні ми оточені моралістами, які вдають, ніби ми страждаємо через нашу власну недостойність. Та нам немає у чому каятися.

Тому у нашій країні, як і у деяких інших, існує група інтелектуалів, достатньо мужніх для об'єднаної ініціативи проти нової інквізиції; поки ми живемо – ми продовжуватимемо говорити. І поки ми живемо – ми будемо далі говорити відмінні він інших слова і захищати привілеї критичного мислення. Нарешті поки ми житимемо – ми далі братимемо участь у роботі думки.

В моменті, коли конформізм знаходиться в своєму апогеї, ідеться про те, щоб апелювати до об'єднання вільних душ і непокірних сердець.

Ідеологія прав людини ізолює правовий елемент за рахунок політичного та соціально-історичного: ми переживаємо реванш права і разом з цим зникнення політичного і соціально-історичного. Крім того, ця ідеологія наводить аргументи в ім'я строго індивідуальних прав. Небезпека полягає в послабленні колективів через утвердження індивідуумів. Кожна демократична політика повинна бути свідома того, що довірене їй суспільство є чимось більшим, аніж просто сумою її індивідуальних складових. Без цього усвідомлення немає спільної волі.

Свобода є щось більше, ніж особисте право. Для її втілення потрібен суспільний контекст. Тому визначення, наведене у розділі 4 Декларації про права, залишилося незадовільним: «*Свобода полягає в тому, щоб могти робити все, що не шкодить іншим*». Свобода є в першу чергу політичним питанням, а не питанням "прав". Так потрактована свобода породжує справедливість, замість з неї користати.

Один з найкращих шляхів захистити свободу пролягає через принцип субсідіарності, за яким вищому авторитету передаються лише ті завдання, які не можуть бути вирішеними на нижчих чи локальних щаблях.

Зрештою, варто відмовитися від уявлення, що між особистою свободою та суспільним життям існує неминуча суперечність...

© Ален ДЕ БЕНУА

«КІНСЬКІ ІСТОРІЇ»

Наші пращури вірили, що Сонце вдень їде небом у колісниці, запряженій кіньми, а вночі перепливає, щоб ранком знову з'явитись підземними ріками за допомогою качок. Я, щоб віддати шану тим, хто тягне на небі колісницю із Сонцем, а на землі ношу свою земну, зібрав дев'ять оповідок.

• • •

Форбс. Виїзні коні – це не просто коні. Це – статус господаря. Я би сказав – тодішній Форбс. Описи приїзду поміщиків і куркулів, царів та інших, здобулих чесно і нечесно свій капітал, рясніють епітетами і похвалами їхньому транспортному засобу та тягловій силі.

Приїзд – це не просто прибуття в кінцевий пункт маршруту, то – створення іміджу. Розповім історію про одне таке прибуття, почуту у Запорозьких степах. У Великому Лузі до одного села в'їжджав поважний пан. Біля воріт його зустрічали дорослі й діти. По вулиці йшли два вороних коня неземної краси, впряжених у безтарку. Вони були такі дивовижні, що ніхто не помічав навіть дорогої збруї й ресорної ходи у транспорту. У безтарці стояв чоловік у френчі з дорогого сукна, тримав лівою рукою віжки. Біля ніг його була виварка, з якої він розкидав людям сірники у коробках. Два запряжених "шестисотих мерси" везли вулицею Нестора Івановича Махна.

• • •

Обліковець. На одній із бригад працював обліковцем Павло Омелянович. В кінці сімдесятих він перевів заміри механізованих виконаних робіт у полі на вищий рівень. Коли в інших бригадах і господарствах ходили обліковці з косими сажнями пішки – він цей процес поставив на колеса в прямому і переносному розумінні. Павло Омелянович на колесах своєї бідки намалював білою фарбою мітки. Виміряв окружність колеса і як арифмометр рахував оберти зігнувшись щоб бачити з бідки колесо. Кінь Майор розмірно тягнув її дорогою між ланами.

Тривав процес обліку. А, враховуючи кріплення для бідона з водою у бідці, і взагалі це був багатофункціональний агрегат. Та в кожному автоматизованому процесі , яким би він досконалим не був, є чинники, що спричиняють збій у роботі. Коню Майору й Павлу Омеляновичу траплялися різні зустрічні.

Дорослі зустрічі – то були не системні збої в його автоматизованій системі обліку. А от системні – то дітки, котрі, побачивши обліковця й Майора, чомусь розділялися на групи і далі йшли із проміжком в пару сотень метрів. Петро Омелянович любив дітей, про що й говорив після привітання, а Майор – за звичкою, слова "Добрий день" розумів як команду розвертатися на 180°.

• • •

Ловелас. В одному невеличкому музеї архітектури і побуту під відкритим небом жив собі кінь. За заслуги свої отримав він статус вільного поселенця. Мав фураж і галявину для випасу, мав чисту воду криничну. У вільний від випасу час не гребував спілкуванням з гостями музею. Не зважаючи на високий статус культури того міста, де він жив, і доволі поважний вік, кінь час-від-часу впадав у гріх. Втираючись у довіру, кусав відвідувачів за ногу – нижче або вище – зі спини.

Жаркого літнього дня до музею завітав у супроводі поважного панства посол однієї з Балканських країн. Ходив він в оточенні підлеглих під руку з дружиною по музею, слухав оповідки про експонати й колишнє життя в цих краях. Підійшли й до дерев'яної церкви прісноПам'ятних часів. Гості слухали директора музею і розглядали споруду.

Кінь, скориставшись тим, що випав із поля зору людей, розглядав собі екскурсантів. І вибрав для традиційної забавки... дружину посла. Підійшов тишком і взяв зубами її легеньку спідничку... Таким же неквапом він зробив кілька кроків назад зі спідничкою в зубах.

Екскурсанти стояли вже спиною до будівлі й обличчям до коня. Вірніше лиця на жодному,

крім коня, вже не було. Чоловіки – хоч без лиця та в штанях, а от пані послиха – без лиця й без спіднички. Найкмітливішою і найсміливішою виявилась все та ж пані. Побачивши розгубленість і переляк на обличчях екскурсантів і майже бездиханне тіло директора музею, вона взяла ініціативу на себе.

Посміхнувшись, промовила: «*Можна коня попросити ще раз отак зробити?*». Схиляю голову перед сміливою жіночкою, обдарованою величезним почуттям гумору. Співчуваю директору, котрий за тиждень ледь прийшов до тями. Ну, а з коня що взяти? У когось же він цьому навчився!

• • •

Вуха. Осіннього дня якось їздив до обласного центру, аби відвідати універсальне торгове об'єднання і дещо придбати. Придбавши не те і не все, з парою обірваних у черзі ґудзиків, покинув заклад високої культури обслуговування. Для врівноваження балансу негативних і позитивних вражень – пішов за останніми через проспект, до картинної галереї. Увійшов до великої зали і опинився в епіцентрі поля бою. Десятки картин навколо мене зливалися в одне батальне полотно історії усіх часів і народів. Повстання Спартака, Ватерлоо і Бородіно, бій під Жовтими Водами, Перша кінна і татарська кіннота, облога Києва монголами... Воїни, зброя, коні...

Як людина, котра нерівно дихає до коней, я стояв, заскочений, забувши про свій невдалий шопінг. Коні гніді й вороні, руді й сірі, чалі й булані! Думка була одна – завтра привезу діда Антона, з котрим пас коней, зроблю йому подарунок. Наступного дня по обіді вилазив з "Москвича" під картинною галереєю дід Антон – провідний фахівець з питань коней і взагалі гужового транспорту. Ровесник минулого століття. Кінець 1980-х рр. відкрив завісу у його біографії. Змолоду – ходив з отаманом Григор'євим на Одесу, відмітився в кінному полку Пилипа Хмари, втік до Бессарабії. Повернувся в 1940 р. до села, у другу світову – доїхав підводою при госпіталі до Німеччини. Вмів орати і боронувати, косити і ворушити сіно кіньми. Професіонал.

В залі з батальними полотнами дід Антон уважно розглядав картини, не проявляючи особливих емоцій. Зупинилися у кінці експозиції біля вікна. В надії на позитивні дідові емоції, запитав:

- Ну, як Вам? Це ж кращі художники!

- Неправда це все, Юрко. Розумієш, рідко в якого коня після другого бою були цілі вуха. І шрамів було ого-го. Та не переживай, Юрку, ну звідки ці хлопці художники знають, як воно було, - вони ж у кавалерії не служили...

• • •

Молитва. В кінці 1940-х – на початку 1950-х рр.. Дніпро покривався льодом повністю... Їздив Василь Павлович Науменко, тоді ще хлопчиком, через Дніпро у Волоське, на правий берег. Молов із дядьком зерно на борошно для односельців. Сидів у санках, управляв конем, а той тягнув їх по льоду.

Дядько Левко прив'язував малого Василя мотузкою за пояс і йшов поряд метрах в десяти. Не дай, Боже, що, то хоч хлопчака витягнути. І чим ближче до середини Дніпра – тим повільніше йшов кінь, ледве дихав. Лід тріщав від морозу, і всі мовчали від страху. На березі ж – кінь і дядько, як п'яні, в обнімку, йшли дорогою до колгоспної клуні.

Я інколи приходжу на берег до того міста, що показав Василь Павлович. Там починалась і закінчувалась зимова "дорога життя" через Дніпро. Згадую його слова: «*Влітку пасемо корів над порогом, а кінь стане й дивиться на Волоське. Сонце сідає, і точно по тому шляху – сонячна доріжка. Очі в Орлика великі. Стоїть і немов молиться. Немов дякує, що живий, і просить у Господа, щоби льоду товстого послав узимку*».

• • •

Коні і люди, згадані вище, мали місце в історії і творили її на теренах Дніпропетровської, Запорізької, Кіровоградської і Черкаської областей. Деяких із них я знав особисто, про деяких чув.

© Юрко ФОМЕНКО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Денис Ковальов
Шеф-редактор – Олександр Писаревський
Технічний редактор – Дзвенислава Катраник
Консультанти: Юрко Якуба та Аріслав Пастернак
Ваші відгуки та пропозиції надсилайте на нашу електронну поштову скриньку:
м. Січеслав, InitiativeNational@i.ua

© Всі права застережені!

Редакція повністю поділяє думку авторів. Видання друкується за сприяння незалежної інформаційної мережевої агенції «Національна Ініціатива»